

ZIMONYI RÓBERT: KÉT NEMZET KORMÁNYOSA**RÓBERT ZIMONYI: COXSWAIN OF TWO NATIONS**Mátyás Szabolcs ^{1*}¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar**Email: mszabolcs1975@gmail.com***Absztrakt**

A tanulmány Zimonyi Róbert evezős életútját mutatja be, aki a kevésbé ismert olimpiai bajnokaink közé tartozik. Sőt, mondhatjuk azt is, hogy egy szűk kört kivéve, gyakorlatilag hazánkban ismeretlen, holott ő az egyetlen olyan magyar sportoló, aki két ország színeiben is nyert olimpiai érmet. Magyar színekben bronzot, míg amerikai állampolgárként aranyat. A tanulmány bemutatja, hogy az 1956-os forradalmat követően, az Egyesült Államokban, hogyan kezdte újra az életét, s hogyan ért fel 46 évesen a csúcsra. A kutatás rávilágít arra a magyar sporttörténetben tapasztalható emlékezeti deficitre, hogy miként törlődött ki Zimonyi Róbert neve évtizedeken keresztül a honi sportkönyvekből és az emlékezetből.

A korabeli sajtóanyagok mellett a szerző családi visszaemlékezéseket is felhasznált a tanulmány megírásához, amely ezáltal bepillantást enged egy család huszadik századi küzdelmekkel teli történetébe is.

Kulcsszavak: olimpia, olimpiai bajnok, Zimonyi Róbert, evezés, Sárvár

Abstract

This study presents the life and career of rower Róbert Zimonyi, who is among Hungary's lesser-known Olympic champions. In fact, it can be argued that outside of a very narrow circle, he is practically unknown in his home country, despite being the only Hungarian athlete to have won Olympic medals representing two different nations: a bronze for Hungary and a gold as an American citizen.

The study details how he rebuilt his life in the United States following the 1956 revolution and how he reached the pinnacle of his career at the age of 46. The research highlights a specific "memory deficit" in Hungarian sports history, examining how Róbert Zimonyi's name was effectively erased from domestic sports records and public memory for decades. In addition to contemporary press archives, the author utilized family memoirs to compose the study, thereby offering a glimpse into a family history fraught with the struggles of the twentieth century.

Keywords: Olympics, Olympic champion, Róbert Zimonyi, rowing, Sárvár

1. Bevezetés

A sporttörténelemben akadnak olyan életutak, amelyek hűen tükrözik a huszadik század történelmi és politikai viharait. Zimonyi Róbert evezős olimpiai bajnok sportolói pályafutása is ékes példája a zűrzavaros huszadik századi magyar történelemnek. Az 1956-os forradalom leverését követően sok magyar élsportoló döntött úgy, hogy feladva a sportolói karrierjét, inkább az emigrációt választja. (Edelman & Young, 2019; Kádár Lynn, 2019; Mellis, 2020).

Ugyanakkor tudvalevő az is, hogy Egyesült Államok a hidegháború idején az olimpiát pszichológiai hadszíntérként használva titokban igyekezett ösztönözni a keleti blokk sportolójának disszidálását (Blutstein, 2021). Zimonyi Róbert is e sorsdöntő választás elé került a melbourne-i olimpia után. Az Újvilágban talált második otthonra, ahol nehéz körülmények között építette fel újra a karrierjét.

Zimonyi Róbert esetében a forradalmat követően a fényes sportolói karrier nemcsak kibicsaklani, hanem derékba törni látszott, azonban a sportolókra, különösen az evezősökre jellemző kitartás és fanatizmus, csodákra képes: Zimonyi Róbert egyedüli magyar sportolóként egy másik ország színeiben is az olimpiai dobogóra állhatott, mégpedig a legmagasabbra (Fuchs, 2021).

A tanulmány ezt a nem mindennapi életutat mutatja be. Feltárja, miként vált a sárvári születésű, magyar bronzérmes kormányos a philadelphiai Vesper Boat Club legendájává, aki 46 évesen az amerikai nyolcas élen nyert olimpiai aranyérmet. A tanulmányban nincsenek kutatási kérdések és hipotézisek, „csupán” egy olyan honfitársunk életét kívánja bemutatni, akiről méltatlanul kevés magyar nyelvű forrás emlékezik meg (1. ábra).

1. ábra: Zimonyi Róbert

Forrás: Kornis Attiláné dr. Akantisz Zsuzsanna archívuma

2. Anyag és módszer

A tanulmány Zimonyi Róbert életútjának rekonstruálásához kvalitatív kutatási módszereket alkalmaz, elsősorban a történeti forráselemzésre és a biográfiai módszerre támaszkodva. A kutatás során a szerző szekunder forrásként áttekintette a korabeli magyar és

nemzetközi sajtóarchívumokat, különös tekintettel az észak-amerikai magyar emigráció folyóirataira és az amerikai sportlapokra. A dokumentumelemzés kiterjedt a hazai sporttörténeti szakirodalomra is, feltárva a rendszerváltás előtti „emlékezeti deficit” okait. A tanulmány egyediségét a primer források bevonása adja: a szerző *oral history* módszerrel családi visszaemlékezéseket gyűjtött össze, interjút készítve a sportoló rokonaival. A kutatás során sor került a Kornis-család birtokában lévő archívum (fényképek, levelezések, sportrelikviák) feldolgozására is, amely lehetővé tette a korábban publikálatlan magánéleti adatok és a floridai emigrációs évek hiteles bemutatását.

3. Eredmények

3.1. A kezdetek, a magyarországi évek

Zimonyi Róbert egy felvidéki magyar családban született, de ő már Sárváron látta meg a napvilágot Zverzsina Róbertként, 1918. április 18-án¹. Édesapja, Zverzsina János adóellenőr volt, édesanyja Görcs Júlia. Amikor az ifjú Zimonyi 17 esztendő volt, a családja Sárvárról Budapestre költözött.

A főváros – amely akkorra már a hazai sportélet egyeduralkodó központjává vált – számos sportegyesületén keresztül kínált változatos testedzési lehetőségeket a fiatalok számára (Kovács, 2012; Györi, 2017). Zimonyi ebben az inspiráló környezetben kezdett el sportolni a Pannonia Evezős Club versenyzőjeként, ahol a szakemberek hamar felfigyeltek tehetségére. 1937-ben már országos bajnokságot nyert kormányos kettesben, sőt, az amszterdami Európa-bajnokságra is kijutott.

Az ifjú Zimonyinak Böske lett a beceneve, melyet később unokaöccse, a szintén evezős Kornis Attila is „megörökölt” tőle (ő lett a „Kisböske”)². A különös nevet azért kapta, mivel szülei az első edzésére matrózingben vitték (Sz.n., 2004). 1937-ben érettségizett a budapesti Fáy András Gimnáziumban, Udvarhelyi Ágoston tanár úr osztályában.³

3.2. A professzionális sportolói karrier kezdete

Zimonyi több Európa-bajnokságon is indult, viszont a kontinens viadalokon Fortuna nem fogadta a kegyeibe, érmes helyezést nem ért el. Nem így az olimpiákon! Az 1948-as londoni olimpián bronzérmet szerzett Szendey Antallal és Zsitnik Bélával, amely a magyar evezősport első olimpiai érme volt. A trió 1200 méterig még vezetett is, de a „taljánok” és a dánok jobban hajráztak. A kormányos négyesben is indultak, de ott csak a 4-6. helyet szerezték meg. A helsinki olimpia a magyarok szempontjából a legsike-

¹ „A család 1934-ben magyarosította nevét Zimonyira” (Horváth, 2001, 3.)

² A családban „Berci” volt a beceneve.

³ Ez az adat hibásan, 1936-ként szerepel Rózsaligeti László (2012): Magyar Olimpiai Lexikon 1896-2012. című munkájában. A „Budapesti IX. kerületi M. Kir. Állami Fáy András Gimnázium 20. számú értesítője az 1936-37. iskolai évről az iskola fennállásának 29. évében” című évkönyvben Zimonyi Róbert a végzős diákok között szerepel.

resebb olimpia volt, hiszen tizenhat aranyérmet nyertek. Zimonyi Róbert viszont érem nélkül tért vissza a finn fővárosból.

Számos evezősklub igazolt versenyzője volt. Versenyzett a Pannónia Evezős Club, a Duna Budapesti Evezős Egylet, a Budapesti Kinizsi, a Budapesti Honvéd, az Újpesti Dózsa és a Vasas színeiben is. A gyakori klubváltás nem annak a jele, hogy Zimonyi hűtlen lett volna a sportegyesületekhez, hanem annak, hogy az 50-es években folyamatosan szüntették meg az evezős sportegyesületeket, mivel az evezést „úri sportnak” titulálta a kommunista vezetés (Fekete, 2020). Ebből az időszakból Zimonyi Róbert nevéhez összesen 14 országos magyar bajnoki cím kötődik (Hencsei, 2016).⁴

A sportoló Budapesten élt a feleségével, a Bartók Béla utca 76. szám alatt, s adóügyi főtisztként dolgozott. Kevesek előtt ismert, hogy Zimonyi Róbert kiválóan zongorázott, akárcsak a testvére. Jól ismerte még a kor híres zeneszerzőjét, Eisemann Mihályt is. Kifejezetten jó barátságot ápolt Papp Lacival, a híres ökölvívóval. Együtt jártak a Szent Imre templomba a fél 12-es misére. Ő volt az, aki 1956-ban a család számára meghozta a szomorú hírt, hogy Zimonyi nem tér haza az olimpiáról.

3.3. Az emigráció évei

A Melbourne-i olimpián a Fortuna szintén nem fogadta kegyeibe az immár 38 éves sportolót. A kormányos négyes egyik tagja, Rihecky Rezső, megbetegedett, így el sem tudtak elindulni (Magyar Virtuális Sportarchívum, n.d.). A keserűséget fokozta az a tény is, hogy már a kiérkezést követően a sportolók számára is nyilvánvalóvá vált, hogy a szovjetek eltiporták a magyar forradalmat. Az elkeseredettség és a kilátástalan jövő miatt Zimonyi Róbert is úgy döntött, hogy nem tér haza, hanem az Egyesült Államokban próbál szerencsét.

„Harmincöt magyar olimpikon, közöttük Tábori László, a kitűnő közép- és hosszútáv-futó kért és kapott amerikai bevándorlási engedélyt. A magyar atléták, akik nem voltak hajlandók visszatérni a szovjetek által ismét véresen birtokba vett hazájukba a McCarron törvény alapján kaptak legális, állampolgárságra jogosító bevándorlási engedélyt” (Sz.n., 1956, 203).

Amerikában a sors összehozta Grace Kelly testvérével, John Kelly háromszoros olimpiai bajnok evezőssel, aki segített beilleszkedni Zimonyinak és tovább folytatni a sportolói karrierjét. John Kelly egyébként már Melbourne-ben megkereste Zimonyit és az edzőjét, Török Zoltánt.

Az amerikai sportújság, a Sport Illustrated, két cikket is közölt 1956 decemberében a magyar sportolókkal kapcsolatban. A második cikket André Laguerre december 16-án jelentette meg, melyben arról írt, hogy több magyar sportoló is segítséget kért a neves sportújság jelen lévő munkatársaitól, hogy az Egyesült Államokba távozhassanak az

⁴ „Külön érdekesség, hogy 1952-ben ő volt a női kormányos négypárevezősben bajnokságot nyert hajó kormányosa.” (Hencsei, 2016)

olimpiát követően. E cikkben Zimonyi Róbertet is megemlítik.

„Kevesebb mint 48 órával azelőtt, hogy az olimpiai láng hivatalosan is kialudt Melbourne-ben, két férfi utoljára sétált az olimpiai faluban a Szabadság sétányon. Alkonyodott, egy szót sem szóltak. Csendben átengedték őket az őrzött kijáraton, majd beszálltak a rajuk váró autóba, amely a megbeszéltek szerint a magyar zászlót tartó pózna tövében állt. Egy magánházhoz hajtottak, Melbourne külvárosába. A két férfit Török Zoltánnak és Zimonyi Róbertnek hívtak. Ők voltak az első magyarok, akik annak reményében hagyták hátra csapatukat, családjukat és az otthonaikat, hogy új életet kezdjenek az Amerikai Egyesült Államokban...” (Laguerre, 1956 után Thury, 2016, 430) Később a szerző egy szószerinti Zimonyi idézetet is közölt a cikkben: „Amerikába akarok menni, hogy megtanuljam és tanítsam a szabadságot. Édesanyám és egy nővérem van Magyarországon. Pénzt fogok nekik küldeni (...). Az Egyesült Államokban akarok élni, de ha Magyarország szabad lesz, hazatérek” (Laguerre, 1956 után Thury, 2016, 430).

A versenyzés azonban váratott magára, mivel Zimonyi Róbert kormányos volt, amihez nyelvtudás kellett, azonban ő ekkor még nem beszélt angolul. Amíg meg nem tanulta meg a nyelvet, addig fizikai munkát kellett végeznie. Ezt követően tudott csak edzőként, majd ismét kormányosként versenyezni, mivel a csapatot vezényelni nyelvtudás nélkül nem volt lehetséges.

Néhány évvel a kiérkezést követően már edzőként dolgozhatott a nagy hírű philadelphiai Vesper Boat Club-nál (Hencsei, 2016). Nem is sikertelenül, mivel tanítványai aranyérmet nyertek az 1960-as római olimpián. A felkészültsége és fizikai állapota ellenére Zimonyi sajnos nem indulhatott az olimpián, mivel a disszidálás miatt nem volt versenyzési joga. Ez néhány éven keresztül minden külföldön lévő sportolót érintett, amely a hazai kommunista vezetésnek volt betudható. A több éves kényszerpihenő sok élsportoló karrierjét törte derékba, azonban nem Zimonyi Róbertét, aki fittyet hányva korára, közel ötven évesen is beült Tokióban az amerikai hajóba, immár amerikai állampolgárként. Az 1964-es esztendő meghozta a régóta várt sikert a számára. Igaz amerikai színekben, de felállhatott a dobogó legfelső fokára, az amerikai nyolcas kormányosként hallgathatta a himnuszot. Ne feledjük, ekkor már a 46. életévét is betöltötte! A kormányosról tréfásan feljegyezték azt is, hogy gyakran anyanyelvén adta ki a parancsait (Brown, 2014) (2. ábra).

Számos amerikai és kanadai újság is megemlékezett arról, amikor Zimonyi Róbert 200. evezős győzelmét aratta, a Vesper Boat Club pedig ünnepséget rendezett a tiszteletére. A jeles sportembert Jack Kelly evezős olimpikon köszöntötte (Horváth, 2001).

3.4. Zimonyi Róbert a magánember

Zimonyi Róbert magánéletével kapcsolatban sem a korabeli, sem az elmúlt évtizedekben megjelent publikációkban nem található információ. A szerzőnek ezért nyomoznia kellett az esetleges Magyarországon élő rokonokkal kapcsolatban. Zimonyi unokaöccse, a fentiekben említett Kornis Attila (1939-2011) Budapesten élt, aki évtizedeken keresztül ápolta nagybátyja emlékezetét, őrizte relikviáit. Halála után felesége, dr.

2. ábra: Az 1964-es Tokiói Olimpián győztes amerikai kormányos nyolcas.
Középen Zimonyi

Forrás: Brown, 2014

Akantisz Zsuzsanna volt az a személy, aki rendelkezésemre bocsájtott sportrelikviákat, fényképeket és megosztott velem számos személyes jellegű információt.

Zimonyi miután megérkezett Amerikába, nemsokkal ezután megismerkedett Bözsével (hiteles, publikált forrásban nem találtam meg teljes nevét), aki évtizedeken keresztül hű társa volt az emigrációban. Az élettárs apai ágon aradi származású volt, anyai ágon pedig belga, azonban ő már Kubában született, s 1952-től az Egyesült Államokban élt.

Miután Zimonyi elsajátította az angol nyelvet, Philadelphiában telepedett le és a *Sandmeyer Steel Company* Számvitel Osztályán könyvelőként dolgozott. Bekapcsolódott az emigráns magyarság életébe, melyről az észak-amerikai magyar folyóiratokban is lehet olvasni. A Kanadai Magyarság 1958-as egyik száma például azt írta, hogy Zimonyi Róbertnél is lehet jegyet vásárolni a Philadelphiában megrendezésre kerülő vívó világ-bajnokságra (Sz.n., 1958).

Miután nyugdíjba ment, a feleségével Floridába költöztek, és Miami Beach-en éltek. A kiváló sportember Miami-ban sem szakadt el teljesen az evezéstől, mivel a lakásuk egy földnyelven volt, így mindig láthatta az ott edző evezősokeket. Bözsével mindketten nagy állatbarátok voltak, több kutyájuk is volt.

Zimonyi Róbertnek és Bözsének gyermeke nem született, így a „kormányos” halála után ő volt az, aki őrizte a hamvait. Az özvegy éveken keresztül egy idősek otthonában

élt, s miután elhunyt, az olimpiai bajnok hamvai ismeretlen helyre kerültek. S nem csak a hamvai vannak ismeretlen helyen, hanem az olimpiai aranyérme is, ugyanis egyszer, amikor betörték hozzájuk azt is ellopták.

Zimonyi több ezer kilométeres távolság ellenére élő kapcsolatot tartott a rokonaival és barátaival. Testvére 1967-ben látogathatta meg, ő pedig először a hetvenes évek közepén látogatott haza (Hencsei, 2016). Egy alkalommal – amikor Londonban versenyeztek – még az amerikai nyolcast is elhozta Magyarországra.

Élénk szellemi életet élt. Tudvalevő, hogy rendszeresen fejtett meg emigráns magyar folyóiratokban megjelenő keresztrejtvényeket, melyek megfejtését el is küldte a szerkesztőségeknek. Számos archív sajtótermékben fellelhető a neve, mint sikeres megfejtő. Amikor a nővére az Egyesült Államokban meglátogatta, akkor magyar keresztrejtvényeket is vitt neki ajándékba.

Kevesek előtt ismert, hogy a „kormányos” lisztérzékenysége miatt tudta csak évtizedeken keresztül tartani az 50 kg-os testsúlyát, ami fontos volt, hiszen ebben a szerepkörben létkérdés a kis testsúly. 67 éves korában azonban felfedezték nála, hogy a búzalisztre érzékeny, ezért gluténmentes ételeket kezdett fogyasztani, aminek hatására gyorsan gyarapodott a testsúlya, amitől később szívproblémái lettek.

A 14-szeres magyar bajnok, olimpiai bronz- és aranyérmes, Pánamerikai Játékok győztes és amerikai bajnok Zimonyi Róbert, 2004. február 2-án, Miami Beachen hunyt el (Hencsei, 2016). Érdekességgéppen meg kell említeni, hogy Zimonyiék győzelme után, megtört az amerikai evezős hegemonia (Quinlan, 2021), s az amerikaiak negyven évig nem is nyertek olimpiát kormányos nyolcasban. Csak halálának évében, Athénból hoztak el ismét olimpiai aranyat ebben a számban.

Zárásképpen érdemes szót ejtenünk arról, hogy Zimonyi Róbert közeli és távoli rokonai között nagyfokú „tehetség-halmozódásának” lehetünk tanúi. Rokonságban állt Placid atyával⁵, unokaöccse felesége révén pedig Makray Katalin olimpiai ezüstérmes tornászzal, Makray Balázs NB1-es labdarúgóval, illetve Schmitt Pál olimpiai bajnok vívóval, egykori köztársasági elnökkel.

3.5. Emlékezete

Zimonyi Róbert nem tartozik a legismertebb olimpiai bajnokok közé, amiben legfőképp az játszik szerepet, hogy évtizedeken keresztül az Egyesült Államokban élt. A kommunista diktatúra tudatosan törekedett arra, hogy a külföldön élő – különösen az 1956 után emigrált sportolókat – kitörölje a sportkánonból és a kollektív emlékezetből. Ennek következtében, mint az a fentiekben is említésre került, Zimonyiról nagyon kevés emlék lelhető fel a hazai sajtóban és sportirodalomban. Az Egyesült Államokban halála után

⁵ Placid atya (Olofsson Placid, Rákosszentmihály, 1916 – Budapest, 2017) bencés szerzetes, katolikus pap és Gulag-túlélő, aki a szovjet munkatáborokban eltöltött éveiről és emberi tartásáról vált ismertté Magyarországon.

élettársa ápolta hagyatékát, azonban Bözse halála után már nem volt olyan személy az „Újvilágban”, aki az emléket tartósan megőrizte volna.

Magyarországon unokaöccse és annak felesége ápolták az emlékezetét, s őrizték meg relikviái egyrészét. Szülővárosában, Sárváron, Zimonyi születésének 100. évfordulóján emléktáblát avattak a Batthyány utca 20. szám alatt, ahol világra jött olimpiai érmes sportolónk.

4. Összegzés

A tanulmány feltárja Zimonyi Róbert (született Zverzsina Róbert) kivételes életútját, aki a magyar sporttörténet egyik legkülönlegesebb, mégis méltatlanul elfeledett alakja. Sportolói karrierje Budapesten, a Pannonia Evezős Clubban indult, és már 1948-ban sporttörténelmet írt, amikor a londoni olimpián kormányosként megszerezte a magyar evezőssport első olimpiai érmét. Hazai pályafutása alatt összesen 14 országos bajnoki címet gyűjtött be, miközben a civil életben adóügyi főtisztként tevékenykedett. Az 1956-os forradalom leverése után a melbourne-i olimpiáról nem tért haza, hanem az Egyesült Államokba emigrált, ahol kezdetben nyelvtudás híján fizikai munkát végzett. Kitartásának köszönhetően később a philadelphiai Vesper Boat Club edzője és versenyzője lett, ahol 1964-ben, 46 évesen ért fel sportpályafutása csúcsára: az amerikai nyolcas kormányosaként olimpiai aranyérmet nyert Tokióban.

Ezzel Zimonyi vált az egyetlen olyan magyar sportolóvá, aki két különböző nemzet színeiben is olimpiai dobogóra állhatott. A tanulmány rávilágít arra a „memóriadeficitre” is, amely annak tudható be, hogy a kommunista rendszer tudatosan igyekezett törölni a hazai sportkönyvekből a „disszidens” sportolók nevét. A szerző családi archívumok segítségével rekonstruálta magánéletét, bemutatva floridai éveit, sporttevékenységét, szabadidőeltöltési szokásait, valamint kiterjedt rokoni kapcsolatait, melyek olyan személyiségekhez fűzték, mint Placid atya, Makray Katalin vagy Schmitt Pál. Bár olimpiai aranyérmét ellopták, hamvai pedig ismeretlen helyre kerültek, emlékezetét ma már szülővárosában, Sárváron emléktábla őrzi.

5. Következtetések

A tanulmány egy hazánkban kevesek által ismert sportoló, Zimonyi Róbert életének fontosabb állomásait mutatta be. Életútja jól szemlélteti Magyarország zűrzavaros huszadik századi történetét, amely milliók életét tette méltánytalanul rögzössé. Egyúttal arra is rámutat, hogy a tehetség kibontakozását nem csupán a biológiai adottságok, a pszichés képességek és a társadalmi környezet alakítják, hanem döntő mértékben az a személyes szabadság is, amellyel sorsunkat formálni tudjuk (Győri, 2006). A tanulmány következtetései rávilágítanak arra, hogy a 20. századi magyar történelem viharai és a személyes életút döntései elválaszthatatlanok egymástól. Zimonyi emigrációja és az azt követő hazai „emlékezeti deficit” jól illusztrálja a hidegháborús sportpolitika pszichológiai hadviselését és a disszidáló sportolók tudatos törlését a nemzeti köztudatból.

Zimonyi kétszeres olimpiai érmesként, két nemzet – Magyarország és az Egyesült Ál-

lamok – színeiben elért sikere a 20. század sorsfordító eseményeinek markáns lenyomata. A magyar evezősport első olimpiai érmét (bronz, 1948) szerző sportoló 1956-ban hozott döntése, elkerülhetetlenül kirekesztette őt a hazai sporttörténeti örökségből. A magyarországi emlékezeti deficit felhívja arra a szomorú tényre a figyelmet, hogy a kommunista időszak milyen negatívan befolyásolja évtizedekkel később is a sportolók későbbi megítélését. Zimonyi philadelphiai karrierje, különösen a 46 évesen szerzett olimpiai aranyérme (1964) révén az amerikai sportpanteon részévé vált, leszármazottak hiányában azonban jelenleg nincs olyan személy sem az Egyesült Államokban, sem itthon, aki odaadással gondolná a „két nemzet kormányosának” emlékezetét és életművét.

Köszönetnyilvánítás

A szerző ezúton fejezi ki köszönetét néhai Kornis Attilának és Kornis Attiláné dr. Akan-tisz Zsuzsannának a tanulmány megírásához nyújtott segítségükért.

Irodalomjegyzék

1. Blutstein, H. (2021). *Cold War Olympics: A new battlefield in psychological warfare, 1948–1956*. McFarland.
2. Brown, D (2014). UnRetiring. <http://unretiring.blogspot.com/2014/01/burnishing-olympic-gold-50-years-later.html>
3. Edelman, R., & Young, C. (Eds.). (2019). *The whole world was watching: Sport in the Cold War*. Stanford University Press.
4. Fekete, T. (2020). *Elfogultan az evezésről*. Budapest Kiadó.
5. Fuchs, J. (2021). *Total Olympics: Every obscure, hilarious, dramatic, and inspiring tale worth knowing*. Workman Publishing Company.
6. Győri, F. (2006). A tehetség földrajzának elméleti megközelítése. *Földrajzi Közlemények*, 130(1–2), 15–27.
7. Győri, F. (2017). A magyar sport kiválóságai tehetségföldrajzi látószögből. In G. Szónokyné Ancsin (Ed.), *Magyarok a Kárpát-medencében 2* (pp. 269–282). Egyesület Közép-Európa Kutatására.
8. Magyar Virtuális Sportarchívum. (n.d.). *Hajrá, magyarok*. <https://hajramagyarok.hu/evezes/zimonyi-robert-1918>
9. Hencsei, P. (2016). *Evezésben „Böske” női bajnokságot is nyert*. <https://jochapress.hu/dr-hencsei-pal-evezesben-boske-noi-bajnoksagot-is-nyert/>
10. Horváth, V. (2001). Vasi olimpikonok bemutatása. *Fáklya*, 5(1), 3.
11. Kádár Lynn, K. (2019). Hungary. In A. Mazurkiewicz (Ed.), *East Central European migrations during the Cold War: A handbook* (pp. 168–192). Walter de Gruyter.
12. Kovács, K. (2012). A magyar testnevelés és sport fejlődésének társadalmi és politikai tényezői a második világháborúig. *Zempléni Múzsá: Társadalomtudományi és Kulturális Folyóirat*, 4, 25–33.
13. Mátyás, Sz. (2009). *Az arany nemzet* [Dokumentumfilm]. Szerzői kiadás.
14. Mellis, J. (2020). From defectors to cooperators: The impact of 1956 on athletes, sport leaders and sport policy in socialist Hungary. *Contemporary European History*, 29(1), 60–76. <https://doi.org/10.1017/S0960777319000395>
15. Quinlan, J. (2021). Olympic Rowing Greats. *Irish America*, Summer 2021. <https://www.irishamerica.com/2021/07/olympic-rowing-greats/>
16. Szerző nélküli. (1956). Utóhangok az olimpiáról. *Kanadai Magyarság*, 6(51), 203.
17. Szerző nélküli. (1958). A vívó világbajnokság hírei. *Kanadai Magyarság*, 8(70), 23.
18. Szerző nélküli. (2004). Elhunyt Zimonyi Róbert. *Vas Népe*, 49(187), 15.

19. Thury, G. (2016). Alig várták a szabadságot. *Nemzeti Sport*, 114(344), 430.